

Sygn. akt I ACa 103/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Marta Sawicka
Sędziowie:	SA Ryszard Iwankiewicz SA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Gołtsche

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2013 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przeciwko R. R., M. R., A. K. i Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych A. K. i Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 22 maja 2012 r., sygn. akt I C 225/11

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Koszalinie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Agnieszka Sołtyka Marta Sawicka Ryszard Iwankiewicz

Sygn. akt. I ACa 103/13

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. (pierwotne oznaczenie strony to (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B.) domagał się zasądzenia od pozwanego Z. R. 262.304,21 złotych z ustawowymi odsetkami od 2 sierpnia 2008 r. oraz kosztów procesu wg złożonego spisu.

W uzasadnieniu wskazano, że dochodzona kwota stanowi odszkodowanie za niezgodne z prawem działanie pozwanego jako komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. przy wykonywaniu urzędowych czynności. Powód jest wierzycielem K. B. i złożył do pozwanego komornika wnioski o wszczęcie egzekucji wraz z tytułem wykonawczym, w którym wnioskował m.in. o skierowanie egzekucji do wierzycielności dłużnika. W dniu 23 lipca 2008r pozwany dokonał zajęcia wierzycielności dłużnika K. B. wobec nabywcy nieruchomości z tytułu pozostałej do zapłaty ceny sprzedaży.

W wykonaniu zobowiązania z umowy warunkowej, w dniu 22 sierpnia 2008 r. dłużnik i jego małżonka zawarli umowę przeniesienia własności nieruchomości ustalając w niej, że suma 6.966.753,15 zł z ceny sprzedaży zostanie przekazana na rachunek bankowy komornika w celu zaspokojenia wszystkich należności objętych egzekucjami przez niego prowadzonymi a w konsekwencji wykreślenia obciążeń nieruchomości ujawnionych w księgach wieczystych. W/w kwota została 22 sierpnia 2008 r. przekazana, w formie przelewu, przez nabywcę na rachunek bankowy pozwanego. Wysokość tej sumy została ustalona przez pozwanego, który 30 lipca 2008 roku sporządził dla dłużnika B. wykaz prowadzonych postępowań egzekucyjnych oraz podał sumę wszystkich jego długów, w której mieściło się również zobowiązanie wobec strony powodowej wraz z odsetkami za opóźnienie w wysokości 44,03 zł za każdy dzień. Mimo tych czynności powód nie został zaspokojony w zakresie przysługującej mu wierzytelności. Przysługująca mu należność nie została zaspokojona do dnia wniesienia pozwu.

Jako podstawę prawną roszczenia wskazano art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z 29 sierpnia 1997 r w związku z art.887§1 w zw. z art. 902 i art. 896§1 pkt 2 kpc.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa zarzucając, że nie zostało udowodnione twierdzenie o niezgodności z prawem jego działania lub zaniechania. Podniósł, że to brak klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika egzekwowanego sprawił, że poza dokonaniem zajęcia nieruchomości i dopuszczeniem przyłączenia powoda do egzekucji z tej rzeczy, nie były dopuszczalne dalsze czynności egzekucyjne na rzecz powoda. W odniesieniu do twierdzenia o szkodzie wskazywano na brak wykazania nieodwracalnego uszczerbku w majątku powoda sygnalizując, że powód jako wierzyciel może otrzymać zadośćuczynienie pieniężne wykorzystując przepisy o skardze paulińskiej. Okoliczności te, w ocenie pozwanego, prowadzą do braku związku przyczynowego między twierdzeniem o szkodzie i o bezprawnym postępowaniu komornika. Wskazywano również na to, że istnieje możliwość zaspokojenia się powoda z rzeczy, która nie została dotychczas objęta egzekucją tj. z nie sprzedanych przez dłużnika 4 ha ziemi.

W następstwie śmierci pozwanego komornika Z. R. postępowanie zostało zawieszona (k.399).

Powód zgłosił wniosek o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Koszalinie i wniosek ten został uwzględniony. Następnie postępowanie podjęto z udziałem spadkobierców zmarłego pozwanego- F. R., R. R., A. K. i M. R.. Pozwani ci również domagali się oddalenia powództwa powołując się na brak podstaw do odpowiedzialności odszkodowawczej ich poprzednika.

Również dopozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa. Zrzucił, że poza zajęciem wierzytelności komornik nie był uprawniony do podejmowania dalszych czynności egzekucyjnych na rzecz powoda dlatego, że posiadane przez niego tytułowi wykonawczemu nie została nadana klauzula wykonalności przeciwko małżonce dłużnika. Wyłączało to możliwość uczestniczenia powoda w podziale sumy stanowiącej zapłatę reszty ceny przez nabywcę nieruchomości. Odnosząc się do szkody jako jednej z trzech koniecznych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej wskazano na konieczność wykazania przez powoda, że uczestniczyłby w podziale sumy 6.955.735,15 zł stanowiącej zajętą wierzytelność, nadto przypominano o nadal prowadzonej egzekucji z reszty nieruchomości dłużnika co może prowadzić do częściowego chociażby zaspokojenia powoda.

W dalszym toku postępowania w sprawie powód cofnął pozew i zrzekł się roszczenia co do sumy 43.082,21 zł. Było to następstwem przekazania przez komornika takiej sumy.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Koszalinie zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 219.222 złotych z ustawowymi odsetkami od 2 września 2008 r. do dnia zapłaty; zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda odsetki w wysokości ustawowej od sumy 43.082,21 złotych za okres od 2 września 2008 r. do 20 października 2011 r.; umorzył postępowanie w pozostałej części oraz zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda z tytułu kosztów procesu 40.011 złotych.

Sąd Okręgowy dokonał następujących ustaleń:

W lipcu 2005 r. powód występujący pod firmą (...) sp. z o.o. w B., wniósł do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. Z. R. wniosek o wszczęcie egzekucji z rachunku bankowego, ruchomości i wierzytelności oraz nieruchomości dłużnika K. B., celem spełnienia świadczeń wynikających z tytułów wykonawczych - nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w B. w dniu 17 września 2002 r., wyroku tegoż Sądu z 17 września 2003 r. oraz wyroku Sądu Apelacyjnego w G. z 30 marca 2004 r., w łącznej sumie 139.753,70 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od 12 sierpnia 2002 r., kosztów procesu 14.462 zł oraz kosztów postępowania klauzulowego 60 zł. Do wniosku zostały dołączone tytuły wykonawcze.

Komornik w następstwie złożonego wniosku zawiadomił dłużnika K. B., czyniąc to osobno w odniesieniu do każdej z dwóch ksiąg wieczystych w których wpisane były nieruchomości, o wszczęciu egzekucji z nieruchomości do niego należących wskazując, że należność główna to 139.753,70 zł, należność odsetkowa 54.713,57 zł, koszty procesu 14.462 zł i 60 zł z tytułu postępowania klauzulowego. Odpis zawiadomienia został skierowany również do małżonki dłużnika E. B.. Jednocześnie komornik wezwał dłużnika do zapłaty należności w terminie 14 dni pod rygorem przystąpienia do opisu i oszacowania nieruchomości. Poinformował, powołując art.925 k.p.c., że nieruchomość w stosunku do dłużnika zostaje zajęta z chwilą wezwania do zapłaty, a stosownie do art.923 z ind.1 kpc, jeśli nieruchomość wchodzi w skład majątku wspólnego zajęcie obejmuje całą rzecz, przy czym dalsze czynności egzekucyjne będą dopuszczalne na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom. W tej samej dacie komornik powołując art. 927 k.p.c. skierował do Sądu Rejonowego w W. zawiadomienia o przyłączeniu do egzekucji z nieruchomości, nad którą Sąd ten sprawuje nadzór w sprawie o sygn. IC 115/02 i IC 116/02, a także skierował wnioski do tegoż Sądu - Wydziału Ksiąg Wieczystych wnioski o dokonanie wpisu wzmianki o przyłączeniu do egzekucji z nieruchomości.

Sąd prowadzący księgi wieczyste ujawnił w nich fakt przyłączenia do egzekucji powoda będącego wierzycielem, o czym powiadomił komornika, dłużnika i wierzyciela.

Komornik podejmował dalsze czynności egzekucyjne w sprawach z wniosku innych wierzycieli uczestniczących w egzekucji z nieruchomości do obwieszczenia o pierwszej licytacyjnej sprzedaży nieruchomości, ale również w sprawie z wniosku powoda, w stosunku do którego skierował w dniu 30 stycznia 2008 r. wezwanie do złożenia zaliczki na koszty ogłoszeń prasowych.

W dniu 14 lipca 2008 r. dłużnik K. B. i jego małżonka E. B. zawarli z (...) sp. z o.o. w W. warunkową umowę sprzedaży nieruchomości rolnych stanowiących gospodarstwo rolne, położonych w gminie C., ujawnionych w księgach wieczystych Kw nr (...) i Kw nr (...) prowadzonych przez Sąd Rejonowy w W., za łączną cenę 8.000.000 zł, z której 800.000 zł zostało zapłacone. Strony umowy zobowiązały się do zawarcia umowy przenoszącej własność do 22 sierpnia 2008 r., po uprzedniej rezygnacji przez Agencję Nieruchomości Rolnych z prawa pierwokupu. Sprzedający w umowie tej oświadczyli, że współwłaścicielami na prawach wspólności ustawowej tych nieruchomości. Kupujący oświadczył, że resztę ceny w sumie 7.200.000 zł zobowiązuje się, za zgodą sprzedających, wpłacić na rachunek depozytowy notariusza. Strony umowy nadto zgodnie postanowiły, że z tej wpłaty w pierwszej kolejności zaspokojone zostaną wierzytelności pieniężne podmiotów zabezpieczone w działach III i IV ww. ksiąg wieczystych, celem wykreślenia wzmianek o egzekucji i hipotek, jak również będą mogły być zaspokojone inne zobowiązania pieniężne sprzedających związane z opisanymi wyżej w umowie nieruchomościami, dotychczas nie ujawnione w księgach wieczystych, a powstałe do dnia zawarcia umowy przeniesienia własności. Zobowiązano się do całkowitego rozliczenia ceny najpóźniej w dniu zawarcia tej umowy.

W dniu 23 lipca 2008 r. pozwany komornik, na wniosek powoda jako wierzyciela egzekwującego na podstawie posiadanych tytułów wykonawczych przysługujące mu należności, dokonał zajęcia wierzytelności dłużnika B. przysługującej mu wobec nabywcy gospodarstwa rolnego, spółki (...) z tytułu pozostałej ceny sprzedaży oznaczonej w akcie notarialnym. W zajęciu wskazano, że zajęciu podlega cała suma przypadająca do zapłaty dłużnikowi i obejmuje także wpłaty przyszłe. O zajęciu wierzytelności komornik powiadomił trzeciodłużnika, notariusza który sporządził akt notarialny i powoda jako wierzyciela egzekwującego.

Komornik sporządził, wg stanu na dzień 30 lipca 2008 r., zestawienie czynnych spraw egzekucyjnych ujmując w nim również postępowanie z wniosku powoda oznaczone sygnaturą Km 1677/05, z sumą wierzytelności 307.887,04 zł i podaniem łącznej sumy obciążeń 6.616.873,22 zł. Osobne zestawienie kosztów egzekucyjnych opiewało na sumę 8.223,09 zł.

Pismem z 5 sierpnia 2008 r. dłużnik, działając przez swego pełnomocnika, złożył wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego, również w sprawie z wniosku powoda tj. Km 1677/05, wskazując na nie przedstawienie przez wierzyciela tytułu wykonawczego z klauzulą wykonalności przeciwko małżonce dłużnika.

W wykonaniu zobowiązania wynikającego z warunkowej umowy sprzedaży dłużnik i jego małżonka zawarli w dniu 22 sierpnia 2008 r. z nabywcą nieruchomości umowę przeniesienia własności tej rzeczy zawierając w niej m.in. oświadczenie, że suma 1.033.246,85 zł z ustalonej ceny sprzedaży została już zapłacona, a resztę tj. 6.966.753,15 zł nabywca przekaże na konto bankowe komornika w celu zaspokojenia wszystkich należności wierzycieli oraz kosztów egzekucyjnych, jak również w celu wykreślenia z ksiąg wieczystych wpisów dokonanych w działach III i IV. W tym samym dniu nabywca przekazał komornikowi ostatnio wskazaną sumę.

Komornik 8 września 2008 r., sporządził pismo nazwane wysłuchaniem wierzyciela przed umorzeniem postępowania egzekucyjnego, jak i pismo zawiadamiające sąd nadzorujący to postępowanie o zakończeniu egzekucji z uwagi na to, że wierzyciel nie uzyskał klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika „a nieruchomość została sprzedana”.

W dniu 25 września 2008 r. powód powiadomił komornika o podjęciu czynności w kierunku nadania złożonym wcześniej tytułom egzekucyjnym klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika. W odpowiedzi na to pismo komornik powiadomił powoda, że postępowanie egzekucyjne z nieruchomości zostało zakończone ponieważ nieruchomość została sprzedana.

W dniu 6 października 2008 r., komornik wydał postanowienie o zakończeniu postępowania egzekucyjnego z nieruchomości. W uzasadnieniu wskazał, że od dnia złożenia wniosku egzekucyjnego z wymienionych nieruchomości wierzyciel nie dokonał czynności potrzebnych do dalszego prowadzenia egzekucji tj. nie przedstawił klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika. Podkreślono, że postępowanie egzekucyjne uległo umorzeniu z mocy prawa. Po otrzymaniu tego postanowienia powód zwrócił się do komornika o wyjaśnienie skutków dokonanego wcześniej zajęcia sumy 6.966.753,15 zł, z której miało nastąpić zaspokojenie wszystkich wierzycieli, w tym powódki. Zapewne w następstwie tego pisma komornik dokonał ponownego zajęcia na rzecz powoda wierzytelności dłużnika B. z tytułu pozostałej ceny sprzedaży nieruchomości wyżej wskazanych, powołując akty notarialne z 14 lipca i 22 sierpnia 2008 r.

Dłużnik zajętej wierzytelności otrzymawszy dokument zajęcia poinformował komornika, że małżonkowie B. nie posiadają wobec niego jakiegokolwiek wierzytelności. Podobne wypowiedzi złożyli komornikowi i sądowi dłużnik i jego małżonka wskazując, że wszystkie wskazane przez organ egzekucyjny do zaspokojenia wierzytelności zostały zaspokojone z sumy uzyskanej przez nich ze sprzedanego gospodarstwa rolnego.

Powód podjął czynności w celu egzekucji przysługującej mu nadal wobec dłużnika K. B. wierzytelności wskazując, że powinna być prowadzona z udziału dłużnika w nieruchomości wpisanej do księgi wieczystej Kw nr (...), powstałej z wydzielania ok. 4 ha gruntu z nieruchomości sprzedanych spółce (...). Komornik podjął m.in. czynności w kierunku dokonania przez sąd wieczysto księgowy wpisu wzmianki o toczącej się egzekucji w powołanej księdze. Wniosek ten został oddalony z uwagi na to, że wpis taki już w tej księdze widnieje, a to dlatego, że został przeniesiony jako istniejące obciążenie z poprzedniej księgi.

Powód nie uzyskał dotychczas od komornika (najpierw R. a następnie W., któremu zostało przekazane prowadzenie egzekucji) wpłaty prowadzącej do zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności.

Po dokonaniu takich ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie w odniesieniu do obydwu pozwanych. Przywołał treść art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji

i stwierdził, że przepis ten stanowi normatywną podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej komornika wobec uczestników postępowania egzekucyjnego a wraz z nim, wg reguł solidarności, Skarbu Państwa reprezentowanego w tym przypadku przez Prezesa Sądu Okręgowego w K.. Wskazał Sąd, że jest to odpowiedzialność na zasadzie winy mogącej się przejawiać w postaci działania niezgodnego z prawem, czyli przede wszystkim z uchybieniem przepisom określającym zasady postępowania egzekucyjnego zawartym w kodeksie postępowania cywilnego.

W ocenie Sądu Okręgowego dokonane w sprawie ustalenia prowadzą do oceny, że pozwany komornik, a po jego śmierci spadkodawcy jako osoby na których przeszła odpowiedzialność za długi spadkowe wg zasad określonych w przepisach o spadkach zawartych w kodeksie cywilnym (art. 922 i nast.), ponoszą odpowiedzialność za pominięcie powoda w podziale sumy stanowiącej zajętą wierzytelność dłużnika K. B. z tytułu sprzedanych w toku postępowania egzekucyjnego nieruchomości stanowiących gospodarstwo rolne o dużej powierzchni gruntów. Uchybienie komornika jako organu egzekucyjnego polegało na tym, że po pierwsze zaakceptował zbycie przez dłużnika nieruchomości, do których została skierowana egzekucja po ich zajęciu stosownie przepisów regulujących egzekucję z nieruchomości tj. art. 923 do 941 k.p.c. w następstwie czego, mimo zapowiedzi o zaspokojeniu wierzytelności powoda z uzyskanej przez dłużnika ceny, nie doprowadził do tego, po drugie zaś na tym, że nie dopełnił czynności egzekucyjnych w następstwie skierowania, na wniosek powoda, egzekucji do wierzytelności (a więc innego przedmiotu niż nieruchomość) dłużnika z tytułu sprzedanej nieruchomości.

Odnosząc się do zarzutu pozwanych, że powód nie mógł uczestniczyć w dalszym etapie egzekucji z nieruchomości następującym po jej zajęciu, ponieważ nie przedstawił organowi egzekucyjnemu tytułu egzekucyjnego z klauzulą wykonalności przeciwko małżonce dłużnika tj. E. B., to wskazał Sąd, że uchybienie temu wymogowi w okresie roku od zajęcia prowadzi, stosownie do treści art.823 k.p.c., do umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa. Tak stało się w rozpoznawanej sprawie; komornik stwierdził fakt umorzenia wydając stosowne postanowienie i znalazło to potwierdzenie w orzeczeniach sądów rozpoznających w trybie skargowym i odwoławczym tę kwestię.

Wskazał Sąd, że w toku rozpoznawania sprawy ujawniona została kwestia umownego zniesienia w dniu 23 października 1991 r. małżeńskiej wspólności ustawowej dłużnika. Powstało więc zagadnienie ewentualnego wpływu tego zdarzenia na tok postępowania egzekucyjnego w sytuacji, gdy z treści ksiąg wieczystych prowadzonych dla nieruchomości wynikał stan objęcia tego składnika majątku wspólnością ustawową, a nadto uczestniczący w umowie sprzedaży nieruchomości jako zbywcy dłużnik i jego małżonka potwierdzili stan prawny nieruchomości jako zgodny z treścią ksiąg wieczystych. W tym zakresie przywołał Sąd art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece zawierający domniemanie, że prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym. Wskazał w związku z tym, że dla obalenia tego domniemania przewidziane zostało w art.10 ustawy postępowanie ukierunkowane na uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości. W odniesieniu do nieruchomości i ksiąg wieczystych których egzekucja dotyczyła, takie postępowanie nie było prowadzone, stąd zasadnym- w ocenie sądu meriti- było przyjmowanie, że nieruchomość była objęta wspólnością dłużnika i jego małżonki . Determinowało to wymogi w zakresie przedstawienia przez wierzyciela (powoda) tytułu wykonawczego przeciwko obojgu małżonkom, aby dalsze czynności egzekucyjne mogły zostać podjęte.

Podkreślił jednak Sąd Okręgowy, że ten stan rzeczy miałby znaczenie negatywne dla powoda, gdyby organ egzekucyjny rzeczywiście w pełni kontynuował egzekucję z nieruchomości. Tymczasem komornik, uchybiając tym przepisom, w istocie zezwolił na samodzielną sprzedaż przez dłużnika zajętej nieruchomości, a więc z pominięciem trybu wskazanego w przepisach k.p.c.. Stanowiło to początek zdarzeń, które w konsekwencji doprowadziły do niezaspokojenia zgłoszonej przez powoda wierzytelności.

Wskazał w tym miejscu Sąd, że żądanie prowadzenia egzekucji z wierzytelności zawarte było w pierwotnym wniosku egzekucyjnym powoda. W uwzględnieniu tego wniosku komornik dokonał zajęcia wierzytelności dłużnika B. z tytułu „ reszty ceny należnej dłużnikowi do spółki (...) za sprzedaną nieruchomość rolną”. Reszta ta to 7.200.000 zł, bowiem zajęcie nastąpiło na etapie zawartej już warunkowej umowy sprzedaży z której wynikało, że część ceny tj. 800.000 zł zastało dłużnikowi wypłacone. Podniósł Sąd, że już w treści umowy, a więc jeszcze przed zajęciem

wierzytelności, zarówno nabywca jak i zbywcy postanowili o przekazaniu reszty ceny na rachunek depozytowy notariusza, z której miało nastąpić zaspokojenie zarówno tych wierzycieli, których wierzytelności są zabezpieczone hipotecznie na zbywanych nieruchomościach, jak i pozostałych, takich zabezpieczeń nie posiadających. Podkreślił wobec tego sąd meriti, że komornik sporządził spis wszystkich długów ciężących K. B. wskazując, że jest to suma 6.625.096,31 zł razem z kosztami postępowania egzekucyjnego. W sumie tej komornik ujął wierzytelność przysługującą powodowi oznaczając ją sumą 307.887.04 zł i powołując sygnaturę akt postępowania egzekucyjnego w którym egzekucja z wniosku powoda jest prowadzona tj. (Km 1677/05). Zauważył jednak Sąd, że gdy zbliżał się termin zawarcia umowy przeniesienia własności nieruchomości, komornik sporządził zestawienie zawierające stan zadłużenia dłużnika, wpisując tam również jego małżonkę zapewne dlatego, że ta nie tylko nie sprzeciwiała się zajęciu ale wyraziła zgodę na zaspokojenie ze zbywanej nieruchomości wszystkich wierzycieli na przewidywany dzień zawarcia tej umowy tj. 22 sierpnia 2008 r. oznaczając tym razem stan zadłużenia sumą 6.966.753,15 zł, przy czym w oznaczeniu poszczególnych wierzycieli pominął powoda. Wskazał Sąd, że uprawnionym jest twierdzenie, że zestawienie to komornik sporządził na żądanie dłużnika zajętej wierzytelności wyrażającego w piśmie z 4 sierpnia 2008 r., gotowość zaspokojenia wierzytelności dochodzonych w drodze egzekucji z nieruchomości. Podniósł dalej sąd I instancji, że w umowie przenoszącej własność strony ją zawierające wydały dyspozycję przekazania wskazanej ostatnio sumy na konto bankowe komornika i suma ta została w dniu zawarcia umowy tj. 22 sierpnia 2008 r. przekazana na wskazane przez komornika konto bankowe z adnotacją „Spłata zobowiązania za K. B. i E. B. „. Z wpłaty tej nie została zaspokojona wierzytelność dochodzona przez powoda w prowadzonym przez pozwanego komornika postępowaniu egzekucyjnym.

Podkreślił Sąd Okręgowy, że egzekucję z zajętej wierzytelności pozwany komornik powinien prowadzić z zastosowaniem przepisów o egzekucji z innych wierzytelności zawartych w art. 895 i następnym k.p.c. Dla dochodzenia swojej należności z tego przedmiotu egzekucji powód nie był zobowiązany do przedstawienia tytułu wykonawczego również przeciwko małżonce dłużnika; uprawniał go do tego w sposób wystarczający tytuł przeciwko dłużnikowi. Ten podstawowy warunek został przez powoda spełniony, stąd nie było przeszkód do uczestnictwa przez niego w podziale zajętej reszty ceny za sprzedana przez dłużnika i jego małżonkę. Suma ta wystarczała- w ocenie sądu- w zupełności na zaspokojenie również powoda. Świadczył o tym nie tylko fakt, że zajęta reszta ceny to 7.200.000 złotych, sporządzone pierwotnie przez komornika zestawienie stanu zadłużenia K. B. w którym została ujęta wierzytelność powoda, ale również i zestawienie późniejsze, w którym powód został bezpodstawnie pominięty, bowiem jako uczestnik egzekucji z wierzytelności miał w pełni prawo uzyskania wpłaty z tego przedmiotu egzekucji. Na możliwość uzyskania zaspokojenia z zajętej reszty ceny sprzedaży nieruchomości wskazywało w ocenie Sądu I instancji również to, że w drugim zestawieniu komornik ujął również wierzytelności, które nie podlegały zaspokojeniu z zajętej wierzytelności bowiem egzekucja ich dotycząca została wszczęta później. Podkreślił Sąd, że pozwany komornik nie przedstawił jakiegokolwiek przyczyny pominięcia powoda w egzekucji z wierzytelności. Postępowanie egzekucyjne z tego majątku dłużnika, w następstwie spełnienia przez trzeciodłużnika ciężącego na nim, a określonego przez organ egzekucyjny obciążenia, zostało zakończone.

Podniósł Sąd I instancji, że obowiązkiem komornika wynikającym z treści art. 1023 i nast. k.p.c. było sporządzenie planu podziału pomiędzy wierzycieli zajętej wierzytelności. Odstąpienie od tej czynności było możliwe tylko wówczas, gdy zajęta wierzytelność wystarczała dla zaspokojenia wszystkich wierzycieli. Komornik nie sporządził planu podziału.

Wskazał Sąd, że szkoda powoda wyraża się w uszczerbku majątkowym polegającym na niezyskaniu w następstwie wszczętego postępowania egzekucyjnego środków pieniężnych należnych od dłużnika K. B. mimo, że powinno to nastąpić, gdyby czynności egzekucyjne były prawidłowo przez pozwanego komornika prowadzone. Wskazał Sąd, że w toku postępowania w sprawie powód uzyskał od prowadzącego postępowanie egzekucyjne, w następstwie powierzenia przez sąd sprawujący nadzór judykacyjny, komornika przy Sądzie Rejonowym w S. K. W. 43.082,21 zł. Środki te pochodziły ze zwrotu przez jednego z wierzycieli pieniędzy, przekazanych mu ponad należność egzekwowaną przez komornika. Cofnięcie powództwa dotyczącego tej sumy doprowadziło do umorzenia postępowania w tym zakresie na podstawie art. 355 w zw. z art. 203 k.p.c. Powód zachował roszczenie o zapłatę należności odsetkowej od świadczenia objętego cofnięciem, bowiem w tym zakresie skutki opóźnienia nie zostały zniwelowane.

Dla określenia wysokości szkody nie mogło mieć znaczenia, w ocenie Sądu to, że nadal podejmowane są czynności egzekucyjne z niewielkiej nieruchomości rolnej należącej do dłużnika B. dlatego, że na dzień orzekania w niniejszej sprawie powód nie uzyskał zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności. Uznał Sąd, że rokowania co do zaspokojenia są niepewne z uwagi na niewielką w stosunku do wierzytelności wartość przedmiotu egzekucji a nadto, do egzekucji przyłączyli się, poza pewną liczbą dotychczasowych nowi wierzyciele. Prowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości dla ustalenia wartości tej nieruchomości uznał Sąd za niezasadne z przyczyn wskazanych wyżej oraz z uwagi na to, że dalsze odwołanie naprawienia szkody, której zakres wynika z dotychczasowych uchybień komornika i jest niewątpliwy, pozostawałoby w sprzeczności z zasadą jej naprawienia możliwie szybko, bowiem utrzymywanie tego stanu prowadzi w istocie do jej zwiększenia ocenianego w szerokim kontekście dolegliwości uszczerbku w majątku osoby uprawnionej.

Sąd podkreślił równocześnie, że gdyby później doszło do częściowego zaspokojenia powoda z prowadzonej nadal egzekucji, powstałaby sytuacja częściowego wygaśnięcia zobowiązania dająca stronie pozwanej, gdyby uprawniony dobrowolnie tego stanu nie respektował, prawo do skorzystania z ochrony prawa jakie daje norma z art.840 k.p.c. Nadto w razie odstąpienia powoda od uczestnictwa w dalszych czynnościach egzekucyjnych, podmiotom zobowiązanym przysługiwałoby prawo wstąpienia do egzekucji w miejsce dotychczasowego wierzyciela zaspokojonego poza tokiem egzekucji.

Wskazał Sąd, że w toku postępowania pozwany komornik zmarł, a zatem jego następcy prawni, spadkobiercy, na których przeszła odpowiedzialność za długi spadkodawcy stosownie do normy z art. 922 § 1 k.c., uzyskali bierną legitymację procesową w niniejszej sprawie i ponoszą wobec powoda odpowiedzialność następczą, solidarnie, całym majątkiem, bowiem nastąpiło przyjęcie przez nich spadku ale nie został dokonany dział spadku (art.1030 i art.1034 §1 kc).

Solidarna odpowiedzialność wraz z komornikiem, a obecnie z jego następcami prawnymi, Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Koszalinie znalazła podstawę prawną w normie art.23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

O kosztach procesu orzekł Sąd na podstawie art. 98 w zw. z art. 99 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności w procesie za wynik sprawy. Sąd uznał, że strona pozwana przegrała sprawę w całości. Do podlegających zwrotowi kosztów należały opłaty sądowe poniesione przez powoda oraz przysługujący mu zwrot wynagrodzenia obranego pełnomocnika procesowego; złożony spis kosztów przedstawiał sumę poniesionych wydatków.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodzili się pozwani.

Pozwana A. K. zaskarżyła wyrok w całości zarzucając:

1) naruszenie prawa procesowego, tj.: egzekucji z nieruchomości dłużnika K. B. w postępowaniu prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. K. W.,

b) art. 233 § 1 KPC poprzez uznanie, iż wysokość szkody poniesionej przez powoda została udowodniona w kwocie odpowiadającej żądaniu pozwu, gdy tymczasem nadal toczy się postępowanie egzekucyjne wobec nieruchomości dłużnika, co prowadzi do wniosku, iż szkoda w chwili wydania wyroku nie istnieje, a powództwo jest przedwczesne,

c) art. 232 KPC poprzez niewykonanie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji przy przyjęciu przez Sąd I instancji, iż komornik dokonał zajęcia wierzytelności w trybie art. 895 KPC i nast., zamiast egzekucji z nieruchomości, co ma istotny wpływ na ustalenie szkody co do zasady oraz jej rozmiar,

d) art. 232 KPC w zw. z art. 1023 § 2 KPC, art. 1025 KPC i art. 1033 KPC i nast. poprzez nieudowodnienie, czy przy sporządzeniu planu podziału i ujęciu wszystkich wierzycieli (nie tylko tych, którzy uzyskali klauzulę wykonalności na E. B.), powód otrzymałby z egzekucji z wierzytelności kwotę równą żądaniu pozwu w niniejszej sprawie,

e) art. 244 § 1 KPC poprzez całkowite pominięcie dowodów z dokumentu urzędowego przedłożonego przez stronę pozwaną tj.: pisma z dnia 24.07.2008 r., sygn. akt: KM 395/03, skierowanego do Sądu Rejonowego w W., w którym pozwany informuje o nieprawidłowo sprawowanym zarządzie przez E. B. i K. B. polegającym na rozporządzeniu zajętej nieruchomości, co stwierdza umowa sprzedaży (warunkowa) z dnia 17.07.2008 r., Rep. „A” nr (...) załączona do pisma oraz braku rozliczenia z otrzymanej kwoty od nabywcy kwoty 800.000 zł. oraz dotacji z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w kwocie 245.000 zł. oraz pisma komornika zatytułowanego: Stan zadłużenia na dzień 22 sierpnia 2008r. B. K. i E. B. przedstawiającego wierzycieli posiadających zabezpieczenie hipoteczne na nieruchomości dłużnika i jego małżonki oraz koszty egzekucyjne do kwoty 6.966.753,15 zł. wraz z wydrukiem transmisji faksu w dniu 20.08.2008 r., godz. 13:19 na numer: (...) stanowiący numer faksu Kancelarii Prawniczej (...) na okoliczność powiadomienia pełnomocnika trzeciodłużnika (...) Sp. z o.o. z/s w W. o pominięciu w zestawieniu powoda jako nieposiadającego zabezpieczenia hipotecznego,

f) art. 278 KPC i nast. dotyczący nieustalenia przez Sąd I instancji na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy wartości nieruchomości dłużników B., wobec której prowadzone jest obecnie postępowanie egzekucyjne z nieruchomości m. in. przez powoda,

g) art. 328 § 2 KPC niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, tj.:

- wysokości szkody ustalonej przez Sąd I instancji,
- odpowiedzialności komornika przed odpowiedzialnością (...) Sp. z o.o. z/s w W., która nabyła nieruchomość dłużnika pomimo zajęcia i wpłaciła przed zajęciem wierzytelności zaliczkę 800.000 zł,
- według jakich kryteriów miała być podzielona kwota 6.966.753,15zł.,
- czy zmarły komornik wiedział o depozycie w/w kwoty u notariusza,
- dlaczego - pomimo dokonania w dniu 23.07.2008 r. zajęcia całej wierzytelności ze sprzedaży nieruchomości dłużnika i jego małżonki - na konto komornika nie dokonano wpłaty całej kwoty 7.200.000 zł.,

2) błąd w ustaleniach faktycznych, tj.:

a) ustalenie, iż prowadzone i niezakończone do chwili wydania zaskarżonego wyroku postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. K. W. przeciwko dłużnikom B. z należącej do nich nieruchomości, nie wyprzedza obowiązku pozwanych; tym samym nie ma żadnego znaczenia nie tylko na wynik procesu i wysokość szkody, powodując zastępczą odpowiedzialność komornika (obecnie na skutek spadkobrania pozwanych),

b) nieustalenie liczby wszystkich wierzycieli, którzy mogliby uczestniczyć w podziale sumy uzyskanej z egzekucji z wierzytelności w znacznie szerszym zakresie niż przy egzekucji z nieruchomości,

c) ustalenie, iż E. B. godziła się na zaspokojenie wszystkich wierzycieli z tytułu sprzedaży nieruchomości, gdy tymczasem z § 4 ust. 2 umowy sprzedaży warunkowej z dnia 14.07.2008 r., Rep. „A” nr (...), sporządzonej przed notariuszem C. P. wynika, iż E. B. dążyła jedynie do zaspokojenia zobowiązań obciążających sprzedawane przez nią nieruchomości, opierając się tylko na zestawieniu wierzytelności w kwocie 6.966.753,15 zł.,

d) zbagatelizowanie przez Sąd I instancji okoliczności, iż E. B. i K. B. wprowadzili w błąd notariusza C. P. zawierając w dniu 14.07.2008 r., Rep. „A” nr (...) umowę warunkową sprzedaży nieruchomości, które zajął zmarły komornik, co do obowiązującego w ich małżeństwie ustroju wspólności majątkowej, gdy tymczasem od dnia 23.10.1991 r. w rzeczywistości obowiązywał w ich małżeństwie ustrój rozdzielności majątkowej, co prowadzi do wniosku, iż ich zamiarem było tylko zaspokojenie wierzycieli hipotecznych, którzy posiadali klauzulę wykonalności na oboje małżonków, albowiem dokonanie egzekucji z ułamkowej części nieruchomości należącej do dłużnika E. B. rozszerzyłoby znacznie krąg wierzycieli,

e) pominięcie zeznań świadka B. D. oraz sporządzonego przez niego pisma datowanego na 04.08.2008 r. jako pełnomocnika trzeciodłużnika (...) Sp. z o.o. z/s w W. (będącego nabywcą nieruchomości), z których wynika, iż domagał się on jedynie ustalenia zadłużenia przypadającego wierzycielom hipotecznym oraz ZUS i KRUS, a nie wszystkim wierzycielom,

W ramach wskazanych powyżej zarzutów apelująca wniosła o:

- a) zmianę zaskarżonego i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie
- b) uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,
- c) obciążenie powoda kosztami postępowania przed Sądem I i II instancji,

w tym kosztami działającego przed Sądem I instancji pełnomocnika.

W uzasadnieniu apelacji pozwana w pierwszej kolejności podkreśliła, iż powództwo w niniejszej sprawie jest przedwczesne, gdyż dłużnik K. B. jest nadal co najmniej współwłaścicielem nieruchomości, do której skierowane jest postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. K. W.. Powyższa sytuacja powoduje, iż niemożliwym jest dokładne określenie ewentualnej szkody, jaką powód miałby ponieść, jeżeli dłużnik do chwili obecnej posiada majątek, który - nawet przy hipotetycznym przyjęciu - może spowodować pomniejszenie szkody wobec powoda. Zarzuciła w związku z tym, że Sąd I instancji dokonał niedopuszczalnego i rażącego błędu przerwania odpowiedzialności za wynik postępowania egzekucyjnego na pozwanych, gdzie przed wydaniem postanowienia o bezskutecznej egzekucji, ustala się odpowiedzialność komornika zanim będzie wiadomo, czy dłużnik w rzeczywistości jest w stanie zaspokoić swoich wierzycieli. Podniosła także apelująca, że zaskarżony niniejszą apelacją wyrok idzie jednakże znacznie dalej w swoich skutkach, albowiem wskazuje, iż zamiast niepewnego wyniku postępowania egzekucyjnego skierowanego przeciwko dłużnikowi, można przed bezskutecznym umorzeniem egzekucji pozwać komornika, który wstąpi na miejsce dłużnika lub obok niego i zostanie zobowiązany na podstawie wyroku do zapłaty zasądzonej kwoty. W ocenie pozwanej takie orzeczenie jest niedopuszczalne. Podniosła też, że brak udziału powoda w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przez Komornika Sądowego w S. doprowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia pozostałych wierzycieli (art. 405 k.c. i nast.), jednakże kosztem pozwanych. Zakwestionowała równocześnie twierdzenie Sądu I instancji, iż w przypadku częściowego zaspokojenia powoda, pozwani mogą: albo skorzystać z dyspozycji art. 840 k.p.c., albo wstąpić w miejsce powoda do toczącej się egzekucji.

Kolejno pozwana podkreśliła, że wbrew dyspozycji art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. powód nie udowodnił, że sporządzając plan podziału uzyskanej sumy z wierzytelności, otrzymałby on kwotę równą żądaniu wniosku egzekucyjnego. W związku z tym zarzuciła, że Sąd I instancji winien kwestię tę poddać szczegółowej analizie, której wnioski byłyby zdecydowanie odmienne od poczynionych.

Odnosząc się do problemu ustalenia wysokości szkody, jaką poniósł rzekomo powód, zarzuciła apelująca, że w tym zakresie uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera jedynie akademickie rozważania sprowadzające się w konkluzji do stwierdzenia, że szkoda wyraża się w uszczerbku majątkowym polegającym na niezyskaniu przez powoda w następstwie wszczętego postępowania egzekucyjnego środków pieniężnych należnych od dłużnika mimo, że powinno to nastąpić, gdyby czynności egzekucyjne były prawidłowo przez komornika prowadzone. Według pozwanej takie określenie wysokości szkody jest całkowicie niewystarczające i w obliczu argumentu o istnieniu majątku, z którego prowadzona jest obecnie egzekucja, wyliczenie szkody na obecnym etapie jest niemożliwe. W konsekwencji apelująca wskazała, że w niniejszej sprawie w pierwszej kolejności powinien być wykonany plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji wierzytelności, następnie należałoby oczekiwać zakończenia trwającej obecnie egzekucji z nieruchomości. W tej sytuacji powództwo winno zostać oddalone, w najgorszym dla pozwanych wypadku zawieszono na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia egzekucji z nieruchomości dłużnika K. B. w postępowaniu prowadzonym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. K. W..

Za błędne uznała też apelującą ustalenie, iż małżonka dłużnika E. B. nie tylko nie sprzeciwiała się zajęciu nieruchomości, ale wyraziła zgodę na zaspokojenie ze zbywanej nieruchomości wszystkich wierzycieli. Podniosła, że materiał dowodowy zebrany w sprawie jednoznacznie wskazuje na to, że zamiarem sprzedających było tylko zaspokojenie wierzycieli hipotecznych, którzy posiadali klauzulę wykonalności także na E. B., albowiem dokonanie egzekucji z ułamkowej części nieruchomości należącej do dłużnika E. B. rozszerzyłoby znacznie krąg wierzycieli. Dowodem na to w ocenie apelującej jest to, że kwota wskazana w zestawieniu sporządzonym w lipcu 2008r- 6.616.873,22 zł. nie odpowiada kwocie rzeczywiście wpłaconej z tytułu sprzedanej nieruchomości 6.966.753,15 zł., o której strony umowy uzyskały wiedzę z zestawienia z dnia 22.08.2008 r.,

W tej sytuacji ewidentnie, zdaniem apelującej, wynika, iż nowonabywca nie był zainteresowany ustaleniem wszystkich wierzycieli, albowiem wystąpił do dokonującego egzekucji komornika o wskazanie wierzycieli hipotecznych i uprzywilejowanych jak ZUS i KRUS, a tę okoliczność pominął Sąd I instancji.

Pozwany Skarb Państwa- Prezes Sądu Okręgowego w Koszalinie zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie punktu 1, 2 i 4.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucając:

1) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez wadliwe ustalenie, że:

a) powód, uczestnicząc w podziale kwoty przekazanej przez trzeciodłużnika w następstwie zajęcia przez komornika wierzytelności dłużnika K. B. z tytułu ceny sprzedaży nieruchomości, uzyskałby zaspokojenie całej przysługującej mu wobec dłużnika wierzytelności,

b) rokowania co do zaspokojenia powoda z nieruchomości dłużnika K. B., w stosunku do której powód w dacie wyrokowania prowadził egzekucję są niepewne z uwagi na niewielką w stosunku do wierzytelności wartość przedmiotu egzekucji,

2) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

a) art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) poprzez zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości trzykrotności stawki minimalnej, mimo że w sprawie nie wystąpiły żadne okoliczności uzasadniające zasądzenie zwrotu tych kosztów powyżej stawki minimalnej,

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez:

-brak wyjaśnienia przyczyn nieuwzględnienia zarzutu przyczynienia się powoda do powstania szkody i zaniechania miarkowania odszkodowania,

-brak powołania podstawy prawnej i motywów rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych,

-brak wyjaśnienia przyczyn zasądzenia na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powyżej stawki minimalnej,

3) naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 23 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jednolity Dz.U. z 2011r. Nr 231, poz. 1371), zwanej dalej „ukse” poprzez uznanie, że dokonana przez komornika zmiana sposobu egzekucji z egzekucji z nieruchomości na egzekucję z wierzytelności przysługującej dłużnikowi z tytułu ceny sprzedaży nieruchomości była niezgodna z prawem,

b) art. 23 ust. 1 i 3 ukse w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez błędne przyjęcie istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wskazanym przez Sąd uznany za bezprawne zachowaniem komornika a szkodą, której naprawienia powód dochodzi,

c) art. 23 ust. 1 i 3 ukse w zw. z art. 361 § 2 k.c. poprzez błędne przyjęcie doznania przez powoda szkody i to w wysokości odpowiadającej całej wierzytelności przysługującej aktualnie powodowi w stosunku do dłużnika K. B.,

d) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez błędną wykładnię tych przepisów polegającą na uznaniu, że pozwany Skarb Państwa pozostawał w zwłoce ze spełnieniem świadczenia od dnia 2 września 2008r., podczas gdy roszczenie o odszkodowanie skierowane w stosunku do Skarbu Państwa stało się wymagalne co najwyżej po doręczeniu mu odpisu pozwu,

e) art. 22 ukse poprzez uznanie, że znajduje on zastosowanie przy określaniu wymagalności roszczenia o odszkodowanie, kierowanego w stosunku do Skarbu Państwa na podstawie art. 23 ust. 3 wymienionej ustawy,

f) art. 362 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez nieuwzględnienie przyczynienia się powoda do powstania szkody, a w konsekwencji zaniechanie miarkowania odszkodowania.

Powołując się na powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 i 2 poprzez oddalenie powództwa w całości i w punkcie 4 poprzez zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

2) zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych,

ewentualnie wnoszę o: uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Koszalinie do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu apelacji podkreślono, że żaden z przepisów Kodeksu postępowania cywilnego nie daje komornikowi instrumentów prawnych umożliwiających zapobieżenie zbycia nieruchomości przez dłużnika, jak również nie nakłada na komornika obowiązku kontynuowania egzekucji z nieruchomości w przypadku sprzedaży nieruchomości przez dłużnika. Zarzucił apelujący, że zajęte nieruchomości należały do majątku wspólnego dłużnika powoda - K. B. i jego małżonki, stąd dalsze, po zajęciu, czynności egzekucyjne dopuszczalne były na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom, a powód w badanym okresie nie dysponował tytułem wykonawczym wystawionym przeciwko obojgu małżonkom B.. Wobec powyższego fakt zaniechania przez powoda przedstawienia klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika E. B., skutkowało umorzeniem postępowania egzekucyjnego z nieruchomości z mocy prawa jeszcze przed dokonaniem ich sprzedaży (postanowienie komornika z dnia 6 października 2008r. o zakończeniu postępowania egzekucyjnego z nieruchomości miało charakter wyłącznie deklaratoryjny). Wskazał zatem, że w dacie sprzedaży nieruchomości przez małżonków B. nie toczyło się z wniosku powoda postępowanie egzekucyjne z tych nieruchomości, a zatem art. 930 § 1 k.p.c. nie znajdował w stosunku do powoda zastosowania. Gdyby zatem komornik kontynuował egzekucję z nieruchomości po przejściu prawa ich własności na osobę trzecią powód nie mógłby uczestniczyć w podziale wyegzekwowanej w ten sposób kwoty, a w konsekwencji uzyskać zaspokojenia swojej wierzytelności.

Odnosząc się do rozważań Sądu Okręgowego w zakresie, w jakim dotyczą zaniechania przez komornika zaspokojenia powoda z kwoty przekazanej przez trzeciodłużnika (...) sp. z o.o., wskazał apelujący, że aby okoliczność ta mogła stanowić podstawę odpowiedzialności komornika na podstawie art. 23 ust. 1 ukse, a w konsekwencji solidarną odpowiedzialność Skarbu Państwa, musiałaby stanowić przyczynę sprawczą uszczerbku majątkowego po stronie powoda. Powód wskazywał, że poniesiona przez niego szkoda odpowiada wysokości wierzytelności (uwzględniając należność główną, skapitalizowane odsetki oraz koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego) przysługującej mu

wobec K. B.. Konieczne było zatem ustalenie, że gdyby powód został uwzględniony w podziale kwoty przekazanej przez trzeciodłużnika uzyskałby zaspokojenie całej przysługującej wierzytelności. Zarzucił w związku z tym, że choć Sąd Okręgowy uznał, że taka właśnie okoliczność miałyby miejsce, to nie przedstawił jednak rzeczowych argumentów przemawiających za przyjęciem takiego stanowiska, a część rozważań Sądu w zasadzie uchyla się spod kontroli instancyjnej, albowiem nie zostały one w sposób dostateczny sprecyzowane. Za niezrozumiałe uznał także apelujący odwoływanie się przez Sąd meriti do faktu, że zajęta wierzytelność z tytułu ceny sprzedaży wynosiła 7.200.000 zł, skoro zgodnie z poczynionymi przez ten Sąd ustaleniami faktycznymi ostatecznie trzeciodłużnik przekazał na konto depozytowe komornika kwotę 6.966.753,15 zł

W zakresie kwestionowanej przez apelującego szkody po stronie powoda podkreślono, że powód nadal posiada wymagalną wierzytelność w stosunku do dłużnika K. B., a dłużnik posiada składnik majątkowy, z którego powód ma możliwość przynajmniej częściowego zaspokojenia swojej wierzytelności. To wskazuje na brak po stronie powoda szkody, a przynajmniej szkody odpowiadającej wysokości całej wierzytelności. Podniósł apelujący, że aby można było mówić o szkodzie po stronie powoda, musiałby on wykazać brak możliwości zaspokojenia swojej wierzytelności z majątku dłużnika, na przykład przedkładając postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność egzekucji, czego nie zrobił. Za zupełnie dowolne uznał przy tym apelujący ustalenie Sądu Okręgowego, że rokowania co do zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności są niepewne z uwagi na niewielką w stosunku do wierzytelności wartość przedmiotu egzekucji. Wskazał, że przeprowadzone przez Sąd meriti w sprawie dowody nie pozwalały na określenie wartości przedmiotowej nieruchomości, a nadto Sąd czyniąc przedmiotowe ustalenie nie powołał zresztą żadnych dowodów.

Co do przyczynienia się powoda do powstania szkody przywołał apelujący treść art. 930 § 1 k.p.c. i wskazał, że gdyby w następstwie zaniechania powoda, polegającego na nieprzedstawieniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika, nie doszło do umorzenia z mocy prawa prowadzonej z jego wniosku egzekucji z nieruchomości, to powód byłby uprawniony do prowadzenia egzekucji z nieruchomości zbytych przez małżonków B. rzecz (...) sp. z o. o. Biorąc pod uwagę wartość przedmiotowych nieruchomości nie budził wątpliwości pozwanego fakt, że powód w całości wyegzekwowałby wierzytelność przysługującą mu w stosunku do dłużnika K. B., a szkoda której naprawienia dochodzi w niniejszym procesie by nie powstała. Podniósł apelujący, że mimo tego, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił podniesionego zarzutu i nie zastosował odpowiedniego do stopnia przyczynienia się powoda do powstania szkody miarkowania odszkodowania, czym naruszył art. 362 k.c. w zw. z art. 361 § 1 k.c., to jednocześnie w żaden sposób nie uzasadnił zajętą stanowiska, naruszając tym samym dodatkowo art. 328 § 2 k.p.c.

Odnosząc się do rozstrzygnięcia w zakresie dotyczącym odsetek ustawowych podkreślił apelujący, że Sąd meriti nie przedstawił motywów rozstrzygnięcia w tym zakresie, czym naruszył art. 328 § 2 k.p.c. Wskazał też, że przewidziana w art. 23 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji solidarna odpowiedzialność Skarbu Państwa i komornika nie uzasadnia automatycznego naliczania odsetek ustawowych w stosunku do obu tych podmiotów od tej samej daty. Podkreślił, że zobowiązania, których źródłem zaistnienia są czyny niedozwolone (jak to ma miejsce w rozpoznawanej sprawie) powstają w dacie popełnienia tych czynów, a wobec tego, że nie wskazują terminu w jakim dłużnik powinien naprawić szkodę zaliczane są do zobowiązań bezterminowych. Postawienie takiego zobowiązania w stan wymagalności następuje w rezultacie wezwania dłużnika przez wierzyciela do zapłaty, a zatem wezwanie to przekształca zobowiązanie bezterminowe w terminowe. Zarzucił apelujący, że powód nie wzywał pozwanego Skarbu Państwa do dobrowolnego spełnienia dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia przed wytoczeniem w stosunku do niego powództwa, dlatego uzasadnione byłoby zatem co najwyżej określenie jako daty wymagalności roszczenia dnia następnego po doręczeniu Skarbowi Państwa odpisu pozwu, tj. 29 grudnia 2010r.

Końcowo apelujący zarzucił, że przyznanie tytułem kosztów zastępstwa procesowego kwoty 21.600 zł, co odpowiada trzykrotności stawki minimalnej przewidzianej w § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), nie

znajduje uzasadnienia w okolicznościach tej sprawy, a Sąd Okręgowy w żaden sposób nie uzasadnił przyznania zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powyżej stawki minimalnej, czym po raz kolejny naruszył art. 328 § 2 k.p.c.

W odpowiedziach na apelacje powód wniósł o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania.

Rozpoznając apelacje pozwanych Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacje zasługują na uwzględnienie, a podniesione w nich argumenty w konsekwencji doprowadziły do wydania wyroku kasatoryjnego. Sąd odwoławczy uznał bowiem, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Wskazać należy, że podstawą roszczeń odszkodowawczych dochodzonych przez powoda w niniejszej sprawie są działania komornika sądowego Z. R. w ramach prowadzonej odrębnie egzekucji z wierzytelności dłużnika B. z tytułu ceny sprzedaży nieruchomości wobec nabywcy (...) sp. z o.o. w W.. Powód zarzucił bowiem, że komornik, choć dokonał zgodnie z jego wnioskiem egzekucyjnym, zajęcia tej wierzytelności, co pozostaje poza sporem, to jednak z przesłanej mu a zapłaconej przez nabywcę ceny wynikającej z umowy sprzedaży nie zaspokoił powoda w jakiegokolwiek części. Powód wywodził także, że w ten sposób poniósł z winy komornika szkodę, gdyż jego wierzytelność wobec dłużnika egzekwowanego nie została zaspokojona, twierdząc równocześnie, że w nadal prowadzonym przeciwko temu dłużnikowi postępowaniu egzekucyjnym nie ma szans na zaspokojenie, ze względu na niewielką wartość majątku dłużnika.

W tym miejscu wskazać też trzeba, że powód nie łączył swego roszczenia z nieprawidłowo prowadzoną egzekucją z nieruchomości, którą dłużnik, wbrew dokonaniemu zajęciu sprzedał. Dlatego nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy te zarzuty pozwanych- spadkobierców komornika, którzy wykazują, że komornik nie mógł zapobiec sprzedaży nieruchomości. Takich twierdzeń powód w niniejszej sprawie nie podnosił. Przyczyną szkody powoda, której naprawienia domaga się w niniejszym postępowaniu, było bowiem bezprawne pominięcie powoda przez organ egzekucyjny przy podziale sumy uzyskanej z odrębnie prowadzonej egzekucji z wierzytelności dłużnika B. z tytułu ceny sprzedaży nieruchomości, choć powód był uczestnikiem tej egzekucji. Nieistotne zatem są też zarzuty pozwanych odnoszące się do tego, że w dacie zarzucanych zaniechań komornika- lipiec i sierpień 2008r powód nie dysponował klauzulą wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika, co uniemożliwiało kontynuowanie egzekucji z nieruchomości.

W związku z powyższym wskazać należy, że odpowiedzialność odszkodowawcza komornika przewidziana w art. 23 ust. 1 u.k.s.e. jest odpowiedzialnością deliktową za działanie niezgodne z prawem, bez względu na zawinienie komornika. Dla określenia odpowiedzialności odszkodowawczej komornika miarodajne są więc ogólne przesłanki odpowiedzialności deliktowej przewidziane w art. 415 k.c. a zatem szkoda, zdarzenie ją wyrządzające (stosownie do art. 23 u.k.s.e. jest nim niezgodne z prawem działanie bądź zaniechanie komornika) i związek przyczynowy. Wszystkie te przesłanki udowodnić ma obowiązek powód, zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodów- art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c.

Jeśli chodzi o zdarzenie sprawcze, jakim było niezgodne z prawem działanie komornika polegające na pominięciu powoda, który skierował egzekucję do wierzytelności K. B., to Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko Sądu Okręgowego w tym zakresie, uznając, że nie było podstaw do tego, by powoda pominąć przy podziale kwoty uzyskanej z zajętej wierzytelności z tytułu ceny sprzedaży w wysokości 6.966.753,15 zł, która ostatecznie wpłynęła na konto komornika. Prawdopodobnie wskazał Sąd I instancji, że obowiązkiem komornika wynikającym z treści art. 1023 i nast. k.p.c. było sporządzenie planu podziału kwoty uzyskanej z egzekucji z wierzytelności pomiędzy wierzycieli zajętej wierzytelności. Odstąpienie od tej czynności było możliwe tylko wówczas, gdy zajęta wierzytelność wystarczała dla zaspokojenia wszystkich wierzycieli. Komornik nie sporządził planu podziału. W tym też kontekście nie mogą odnieść oczekiwanego skutku zarzuty pozwanych odnoszące się do uzgodnień dłużnika i nabywcy nieruchomości co do kręgu podmiotowego wierzycieli, którzy z kwoty tej mieliby być zaspokojeni, a w szczególności te, z których wynikać miałyby, że mają być spłaceni jedynie ci wierzyciele, którzy mieli zabezpieczenie hipoteczne na sprzedawanej nieruchomości. Te uzgodnienia, nawet gdyby były, w żaden sposób nie wiązały komornika, który sumę uzyskaną w toku egzekucji z wierzytelności powinien rozdysponować pomiędzy wszystkich wierzycieli, którzy do tego składnika

skierowali egzekucję i na rzecz których uprzednio dokonał zajęcia wierzytelności. Obowiązki komornika wyznaczała treść art. 895 i nast. k.p.c.

Wskazać jednak należy, że Sąd Okręgowy, choć pozwani podnosili zarzuty co do istnienia szkody po stronie powoda, kwestionując ją tak co do zasady, jak i wysokości, nie dokonał jednak żadnych stanowczych ustaleń w zakresie wysokości poniesionej przez powoda szkody, choć powództwo uwzględnił w całości.

W realiach przedmiotowej sprawy uzasadnienie zaskarżonego wyroku w tym zakresie sprowadza się do zaprezentowania zbioru pewnych faktów i przepisów prawnych oraz wyzbytych szerszej refleksji konkluzji. Tymczasem przeprowadzone rozumowanie sądu orzekającego w pierwszej instancji powinno znaleźć odbicie w treści uzasadnienia orzeczenia, ponieważ tylko w ten sposób sąd ten może i powinien ujawnić motyw, którymi się kierował rozstrzygając sprawę, a równocześnie dzięki temu sąd odwoławczy może takie rozumowanie poddać kontroli instancyjnej. Nie spełnia tych wymagań posłużenie się ogólnikowymi formułami czy zastąpienie argumentacji autorytatywnymi stwierdzeniami nieopartymi na analizie konkretnych okoliczności sprawy. Tok rozumowania Sądu Okręgowego przedstawiony w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie poddawał się kontroli instancyjnej, co musiało skutkować wydaniem wyroku kasatoryjnego, albowiem faktycznie wydanie w tych okolicznościach przez Sąd Odwoławczy orzeczenia co do istoty sprawy ograniczyłoby merytoryczne rozpoznanie sprawy do jednej instancji. Takie działanie naruszałoby uprawnienie każdej ze stron do dwuinstancyjnego procesu przed sądami powszechnymi, stanowiąc naruszenie podstawowych zasad i gwarancji praworządności w państwie prawa.

Tak więc w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji praktycznie nie wyjaśnił przyczyn, dla których uznał, że powód doznał szkody w wysokości zgłoszonej ostatecznie w niniejszej sprawie. Także ocena istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy bezprawnym działaniem komornika a szkodą została wyrażona w formie li tylko kategorycznej konstatacji, bez jakiegokolwiek wyjaśnienia przyczyn takiego stanowiska odwołujących się do realiów niniejszej sprawy.

Odnosząc się do trafnych w tym zakresie zarzutów apelujących wskazać trzeba, że okoliczności niniejszej sprawy wskazują na to, że skoro z wierzytelności komornik nie zaspokoił wszystkich wierzycieli K. B., to wnioskować należy, że kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości poza postępowaniem egzekucyjnym była zbyt mała. W takim przypadku obowiązkiem komornika było sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z wierzytelności. Tego niewątpliwie komornik nie wykonał, czym naruszył dyspozycję art. 1033 k.p.c. (egzekucja z wierzytelności wszczęta została przez powoda po 5 lutego 2005r- wniosek w aktach Km 1677/05). W aktach postępowania Km1677/05 brak jest tego planu, nie można uznać za taki plan „rozliczenia należności” sporządzonego dnia 26.08.2008r przez główną księgową T. Ś. (k.141 akt Km1677/05).

W tym miejscu pojawia się równocześnie problem szkody powoda, która pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z nieprawidłowym postępowaniem komornika (art. 361§1 k.c.).

Wskazać trzeba, że z kwoty uzyskanej z egzekucji z wierzytelności komornik mógł zaspokoić tylko tych wierzycieli, którzy do wierzytelności skierowali egzekucję i na rzecz których skutecznie dokonał zajęcia i to do wysokości kwoty wynikającej z zajęcia. W realiach niniejszej sprawy mogło okazać się tak, że nie wszyscy wierzyciele K. B. uczestniczący w egzekucji z nieruchomości skierowali wnioski egzekucyjne także do wierzytelności, a nadto nawet nie wszyscy ci wierzyciele, którzy do wierzytelności wnioski egzekucyjne skierowali uzyskali zajęcie tej wierzytelności w pełnej kwocie, która wynikała z tytułu egzekucyjnego. W tym zakresie Sąd Okręgowy nie dokonał stanowczych ustaleń, choć stosowne argumenty wskazywał powód w swych pismach procesowych zarzucając nieprawidłowości w postępowaniu prowadzonym w sprawach egzekucyjnych.

W szczególności powód twierdził, że z sumy uzyskanej z powyżej opisanej egzekucji z wierzytelności dłużnika komornik bezprawnie wypłacił innym wierzycielom dłużnika B. kwotę około 650.000 zł. Dotyczyło to sprawy o sygn. KM 237/ 03 z wniosku Banku (...)W., w której wypłacono dodatkowe 617.343,14 zł, mimo, że zajęcie wierzytelności dłużnika na rzecz tego wierzyciela pismem komornika z 23.07.2008 nie obejmowało tej należności. Dotyczyło to także sprawy KM 1430/08 z wniosku (...) SA w P., który w ramach egzekucji z wierzytelności dłużnika otrzymał

kwotę 5.088,82 zł, choć komornik nigdy nie dokonał zajęcia tejże wierzytelności na rzecz tego wierzyciela. Powód kwestionował też postępowanie w sprawie KM 119/02 z wniosku Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział w S. Filia w K., w której komornik z sumy uzyskanej z egzekucji z wierzytelności dłużnika wypłacił temu wierzycielowi kwotę 30.438,34 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie, które nie wynikały jednak z tytułu wykonawczego będącego podstawą egzekucji. Nadto, zdaniem powoda, komornik także bezpodstawnie uwzględnił przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji z wierzytelności ZUS O/K., któremu wypłacił kwotę 49.788,37 zł, choć wierzyciel ten również nie brał udziału w egzekucji z opisanej wierzytelności dłużnika, a był jedynie wierzycielem hipotecznym na nieruchomościach dłużnika.

Zauważyć należy, że Sąd Okręgowy wprawdzie w postanowieniu dowodowym z dnia 2 marca 2012r przeprowadził dowód z dokumentów zebranych w aktach egzekucyjnych prowadzonych przez komornika Z. R. tj. Km 237/03, Km 1430/08, Km 119/02, Km 1442/06, Km 1677/05, Km 413/03, Km 414/03, Km 1805/08, KM 382/05, Km 359/04, Km 2848/04 i Km 395/03 w zakresie wnioskowanym przez powoda w pismach z 2.11.2010r i 24.10.2011r (k. 707- 707 verte), jednakże do dowodów tych w żaden sposób nie odniósł się w uzasadnieniu wyroku, ani też w szczególności nie poddał ich analizie. Naruszył tym samym art. 233 § 1 k.p.c. i art.328 § 2 k.p.c. W tym zakresie rację mają pozwani, że sąd dokonał jedynie wybiórczej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie. Ocena ta nie może być uznana za wszechstronną.

Dla poddania bowiem merytorycznej ocenie żądania powoda należało ustalić krąg wierzycieli, którzy skierowali egzekucję do wierzytelności, ustalić w jakich kwotach komornik dokonał zajęcia wierzytelności K. B. na ich rzecz oraz następnie obliczyć, w jakiej kwocie powód uzyskałby zaspokojenie, w przypadku prawidłowego przeprowadzenia przez komornika egzekucji z wierzytelności. Taka kwota byłaby górną granicą odpowiedzialności pozwanych. W tym celu, wbrew zarzutowi apelującej, nie było potrzeby przeprowadzania dowodu z opinii biegłego, gdyż plan podziału powinien sporządzić sąd I instancji samodzielnie, czego jednak nie uczynił. W ten sposób ustalony zostałby drugi element odpowiedzialności odszkodowawczej, mianowicie szkoda powoda i jej wysokość.

Gdyby bowiem ustalił Sąd I instancji, że kwota uzyskana z egzekucji z wierzytelności wystarczyłaby na zaspokojenie wierzycieli, którzy do tej wierzytelności skierowali zajęcie, to wtedy rację możnaby przyznać powodowi, który twierdzi, że gdyby komornik sądowy Z. R. postąpił zgodnie z prawem i uwzględnił powoda w podziale sumy uzyskanej w ramach egzekucji z wierzytelności dłużnika B., to powód uzyskałby wówczas pełne zaspokojenie swych należności i nie powstałby uszczerbek w jego majątku, który do dnia dzisiejszego nie został uzupełniony. Wtedy szkoda po stronie powoda byłaby wykazana i podlegałaby, co do zasady, naprawieniu przez pozwanych. Tego jednak sąd meriti nie ustalił poprzez poddanie szczegółowej analizie wniosków egzekucyjnych, jak i zajęć wierzytelności dokonanych na podstawie tych wniosków przez komornika Z. R., choć dowód z dokumentów znajdujących się w aktach egzekucyjnych Km 237/03, Km 1430/08, Km 119/02, Km 1442/06, Km 1677/05, Km 413/03, Km 414/03, Km 1805/08, KM 382/05, Km 359/04, Km 2848/04 i Km 395/03 formalnie dopuścił.

Dla zasądzenia jednak żądanej kwoty niezbędne było zweryfikowanie żądania powoda jeszcze przez pryzmat istnienia adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zarzucanym zachowaniem komornika, a szkodą powoda w postaci niezaspokojonej w postępowaniu egzekucyjnym wierzytelności wobec K. B.. W tym celu należało także ustalić, na jakim etapie znajduje się dalej prowadzona z wniosku powoda egzekucja do nieruchomości stanowiącej jeszcze własność B., ustalić wartość tej nieruchomości- np. poprzez ustalenie, czy w postępowaniu egzekucyjnym sporządzono jej opis i oszacowanie, a następnie dokonanie, oczywiście teoretycznej, oceny, czy w tym postępowaniu powód ma, a jeżeli tak, to jaką realną szansę na zaspokojenie ze względu na uczestniczących w nim innych wierzycieli. Takich ustaleń Sąd Okręgowy nie poczynił, choć stwierdził w sposób kategoryczny, że nieruchomość ta ma wartość niewielką i w postępowaniu egzekucyjnym uczestniczy wielu wierzycieli (k.777). Tego jednak stwierdzenia, w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy na dzień orzekania przez sąd odwoławczy, podzielić nie można. W tym miejscu równocześnie wskazuje Sąd Apelacyjny, że podziela pogląd powoda, że ze złożonego do akt sprawy protokołu wyjawienia majątku wynika, że dłużnik powoda, poza nieruchomością nie ma innego majątku, z którego powód mógłby uzyskać zaspokojenie (k.431- 434).

Zważywszy na powyższe Sąd Apelacyjny uznał, że nie jest uprawniony do merytorycznego rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy wobec braku rozpoznania jej istoty przez Sąd pierwszej instancji. W ocenie tutejszego Sądu w zaistniałej w tej sprawie sytuacji, wobec uchylecia się przez Sąd pierwszej instancji od wyjaśnienia własnych ocen co do całokształtu faktów, z których powód wywodził roszczenie i które pozwani przytaczali na swoją obronę, jak również co do przepisów prawa mających zastosowanie do ustalonych faktów, konieczne stało się wydanie orzeczenia kasacyjnego, przewidzianego w art. 386 § 4 k.p.c.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy, na podstawie materiału dowodowego przedstawionego zgodnie z zasadą kontradiktoryjności przez strony procesu w realizacji ich obowiązku określonego art. 6 k.c. i 232 k.p.c. i ocenionego zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c., poczyni wnikliwe rozważania prawne odnoszące się do każdej z przesłanek odpowiedzialności deliktowej pozwanych, w ramach całokształtu okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy. Sąd ten dokona w oparciu o szczegółowe ustalenia faktyczne gruntownej i wnikliwej uargumentowanej oceny w całokształcie ustalonych okoliczności czy zostało wykazane przez powoda powstanie szkody i ewentualnie w jakim rozmiarze, a wreszcie rozważy czy (i ewentualnie w jakim zakresie) kształtuje się adekwatny związek przyczynowy pomiędzy tym działaniem i tą szkodą. Dopiero takie postępowanie pozwoli na rozstrzygnięcie o żądaniach strony powodowej i o kosztach procesu, przy uwzględnieniu także kosztów tego postępowania odwoławczego.

Dodać także należy, a to w odniesieniu do zarzutów apelacyjnych pozwanego Skarbu Państwa, że uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera żadnego wyjaśnienia kwestii związanej z ustaleniem początkowej daty zasądzonych odsetek od tego pozwanego. Jest to o tyle istotne w realiach niniejszej sprawy, gdy uwzględni się to, że Skarb Państwa do procesu wstąpił dopiero po wezwaniu go na wniosek powoda do udziału w sprawie postanowieniem z dnia 16 grudnia 2010 (k. 435). Wskazać zaś trzeba za apelującym, że przewidziana w art. 23 ust. 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji solidarna odpowiedzialność Skarbu Państwa i komornika nie uzasadnia automatycznego naliczania odsetek ustawowych w stosunku do obu tych podmiotów od tej samej daty. Okoliczność ta nie powinna ująć uwagę sądu przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. orzekł jak w sentencji, pozostawiając - w oparciu o art. 108 § 2 k.p.c. - rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego Sądowi pierwszej instancji.

A. Sołtyka M. Sawicka R. Iwankiewicz